

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 15 жовтня 2024 року № 65 (130)

**про внесення на розгляд
Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації доктора економічних наук
Сакун Олександри Сергіївни «Формування інвестиційного ресурсу
структурної модернізації економіки України»
фактів порушення вимог з питань текстових запозичень
без посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) 09 лютого 2024 року надійшла скарга в електронній формі від кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника Смірнова Олега Ювеналійовича щодо наявності у захищеній Сакун Олександрою Сергіївною 27 червня 2020 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.051.04 Національного університету «Чернігівська політехніка» дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України» фактів академічного плагіату (реєстр. № 9-24-АД від 09.02.2024, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 20 лютого 2024 року № 12 (77) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття Комітетом скарги до розгляду належним чином було проінформовано Національний університет «Чернігівська політехніка» як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, а також Сакун Олександрі Сергіївну. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Письмові пояснення стосовно інформації у скарзі від Сакун О. С. та Національного університету «Чернігівська політехніка» не надходили.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 11 вересня 2024 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у захищеній дисертації доктора економічних наук Сакун Олександри Сергіївни «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації

економіки України» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого рішенням Національного агентства (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, далі – Порядок) Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, передав матеріали перевірки на ознайомлення членам Комітету та визначив 16 вересня 2024 року доповідача зі складу Комітету.

Відповідно до пункту 14 Порядку, доповідач проаналізував та за результатами вивчення матеріалів перевірки скарги подав 27 вересня 2024 року Голові Комітету мотивований проєкт рішення Комітету.

Комітет за результатами вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, дійшов висновку про наявність у дисертації доктора економічних наук Сакун Олександри Сергіївни «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України» фактів академічного плагіату. У дисертації доктора економічних наук Сакун О. С. «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України» за результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідних посилань встановлені численні збіги з такими текстами наукових праць інших авторів без належних посилань:

1. Ткаленко Н. В. Формування інноваційного ресурсу в умовах розбудови в Україні постіндустріального суспільства. Дисертація на здобуття наук. ступ. д-ра екон. наук. Київ, 2015. 454 с.

2. Дейнеко Л. В. Промислова політика посткризової економіки: кол. монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. М. Якубовського; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України» К., 2014. 316 с.

3. Мостіпака О. В. Сучасні тенденції розвитку національної економіки України. 2018. Випуск 6 (134). С.35-41

4. Торб'як М. П. Розвиток страхового ринку в умовах структурної трансформації економіки. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук. Чернігів, 2013. 227 с.

5. Лукашина М. В. Державне регулювання інвестиційно-будівельної сфери України. Дисертація на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук. Чернігів, 2013. 221 с. (додаток 7.5)

6. Самотоєнкова О. В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. Ефективна економіка. № 5. 2019. Дата публікації: 2019-05-30. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.46

7. Шаповалова Т. Ю., Фесенко Н. В. Аналіз сутності деяких категорій інвестиційної діяльності. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2011. № 26. С.156-164

8. Пелех О. Б. Структурні зрушення в економіці України (2000–2017 рр.) Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 21, ч. 2. Ужгород, 2018. С.61-67.

9. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З. С. Варналія. К.: НІСД, 2007. 820 с.

10. Гусев В. О., Соколова О. М. Управління структурними зрушеннями та інноваційно-інвестиційними процесами в економіці України : навч. посіб. / В. О. Гусев, О. М. Соколова ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. Г. Бодрова. К. : НАДУ, 2011. 284 с.

11. Діденко Сергій, Капітальні інвестиції в економіку України: оцінка поточного стану та перспектив. Ел. ресурс: <https://ua.news/ua/money/kapitalniinvestytsiyi-v-ekonomiku-ukrayiny-otsinka-potochnogo-stanu-ta-perspektyv>

12. Конакова К. М. Концептуальні засади формування державної інвестиційної політики. Науковий вісник Полісся № 1 (17). 2019. С.110-117.

13. Громико Н. К. Сценарний підхід у стратегічному плануванні соціально-економічного розвитку регіону. Моделювання регіональної економіки. 2011. № 1. С.329-337.

14. Спицнадель В. Н. Основы системного анализа: Учеб. пособие. спб.: «Изд. Дом «Бизнес-Пресса», 2000. 326 с.

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно з пунктом 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (далі – Порядок 567), чинного на момент видачі відповідного диплома Сакун О. С., у разі

виявлення текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. Виявлення в дисертації, авторів якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело, є підставою для прийняття рішення про позбавлення його наукового ступеня.

Згідно з пунктом 41 Порядку 567 МОН може позбавити осіб, яким присуджено наукові ступені або присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника, цих ступенів і звання на підставі рішень спеціалізованих вчених рад, де проводився захист дисертацій, або клопотань вчених (науково-технічних) рад, якими приймалося рішення щодо присвоєння вченого звання. Розгляд питання про обґрунтованість присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання, стосовно яких рішення прийняті понад десять років тому, органами атестації не проводиться, за винятком виявлення текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело.

Також відповідно до пункту 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059, чинного на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Сакун О. С., якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. Згідно із пунктом 1.9 цього Положення у разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук МОНмолодьспорт скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції, у тому числі до зупинення діяльності цієї ради.

При цьому частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Таким чином наявність в дисертації «текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело», що є підставою порушення клопотання про позбавлення особи наукового ступеня, узгоджується із визначенням академічного плагіату, закріпленого частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту».

Відповідно до частини дев'ятої статі 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 21–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 р.), з урахуванням пунктів 14, 41 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Сакун О. С., пунктів 1.9 та 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059, Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора економічних наук Сакун Олександр Сергійович «Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації економіки України» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ